

Fem anbefalinger til gunstige rammebetingelser for nye foreningstyper og bevægelser

Baggrund

Foreningsbilledet i Odense er kendetegnet ved det organiserede foreningsliv i form af folkeoplysende og frivillige sociale foreninger, som har særlige muligheder for at få tilskud og låne lokaler gennem forskellige kommunale tiltag. De senere år er der imidlertid både nationalt og lokalt opstået en ny tendens med episodisk frivillighed, hvor flere og flere frivillige engagerer sig i en kort afgrænset periode og ofte i en bevægelse uden en formel organisering.

Det er centralt at få disse nye foreningstyper og bevægelser inkluderet i Odense Kommunes samarbejde med civilsamfundet. For de kommende år står vi som land, by og velfærdssamfund overfor nogle samfundsudfordringer, der har karakter af at være komplekse og gensidigt afhængige, og som kun har det til fælles, at løsningerne kræver samarbejde og dialog mellem den offentlige sektor, civilsamfund samt erhvervsliv.

Udvalget for frivillighed og civilsamfund har derfor fået til opgave at undersøge, hvordan der skabes gunstige rammebetingelser for nye foreningstyper og bevægelser. Det fremgår af udvalgets kommissorium, at:

"Folkeoplysende foreninger og frivillige sociale foreninger har særlige muligheder for at få tilskud og låne lokaler gennem forskellige kommunale tiltag. Imidlertid er der de senere år begyndt at opstå andre typer af foreninger, der blandt andet arbejder med klima og miljø samt LGBTQ+. Det er vigtige foreninger, som kan være en løftestang for nogle af byens vigtige dagsordener. Eksempelvis kan klima- og miljøforeninger være et middel til at nå målet om, at Odense skal være klimaneutral senest i 2030. Udvalget får derfor til opgave at undersøge, hvordan Odense Kommune kan understøtte nye foreningstyper og bevægelser bedst muligt."

Med afsæt i denne beskrivelse har udvalget gennemgået Odense Kommunes eksisterende rammebetingelser for forskellige foreningstyper og indhentet faglige input og perspektiver fra fagpersoner på området. Derudover har der været afholdt en workshop, hvor udvalget har været i dialog med repræsentanter fra nogle af de nye foreningstyper og bevægelser for at høre om deres udfordringer og bud på løsninger. På baggrund af dette arbejde er udvalget kommet frem til fem anbefalinger, som vil styrke rammerne for nye foreningstyper og bevægelser i Odense. Derudover vil anbefalingerne også understøtte Velfærdens Fundament og Odense Byråds ambitioner om at styrke lokalområderne og åbne skolerne op for foreninger og grupper, der bidrager positivt til lokaldemokratiet og civilsamfundet.

Udvalget påpeger, at det er et selvstændigt princip for anbefalingerne at styrke de nye foreningstyper og bevægelser via ensartet adgang til de tilbud, som også er gældende for øvrige foreningstyper i Odense Kommune. Udvalget ønsker en udvikling i retning af, at nye foreningstyper ligestilles med øvrige foreningstyper på områder som rådgivning, lokaletildeling og øvrige rammevilkår samt at disse tilbud centraliseres for at gøre det nemt at være frivillig forening i Odense Kommune.

#1 Bedre og flere lokalemuligheder for nye foreningstyper

Eksisterende lokaletilbud til foreninger kan med fordel udbygges til også at rumme nye foreningstyper og bevægelser. Eksempelvis lokaler i Borgernes Hus eller andre lokalefællesskaber.

Et samlet byråd står bag aftalen 'Velfærdens Fundament: Et trygt og sikkert fundament for vores fælles velfærd', der frem mod 2030 skal sikre velfærdens fysiske rammer. Som led i dette arbejde bliver der i perioden 2021-2023 indgået lokale velfærdsaftaler, der skal styrke Odenses lokalområder med folkeskolen som samlingspunkt for det lokale liv. Dette sker i tæt dialog og samarbejde med både borgere, foreninger og skoler i alle Odenses lokalområder. Dialogen har tydeliggjort, at der lokalt er et ønske om at åbne skolerne yderligere op for foreningsliv og lokaldemokrati.

På nuværende tidspunkt kan kommunens lokaler kun bruges af folkeoplysende foreninger udenfor skolens normale åbningstid. Udvalget anbefaler derfor at åbne skolerne op for nye foreningstyper og bevægelser, så frivilligheden får mulighed for at folde sig ud på bedre vilkår. De udvidede rammer vil være med til at styrke lokaldemokratiet og skabe styrkede muligheder for aktiviteter og foreningsliv i lokalområdet. Denne nye praksis er som udgangspunkt tilsigtet foreninger og nye bevægelser, der på grund af økonomi vil være afgrænset fra at leje, eller på anden vis erhverve sig, lokaler på kommercielle vilkår. Det vil derfor ikke være i konkurrence med lignende udbydere på området.

Skolen har den primære brugsret til lokalerne. Derfor skal åbningen af skolerne ske under hensyntagen til medarbejdere og elever, således at foreningsaktiviteterne ikke påvirker skolens dagligdag uhensigtsmæssigt. Åbningen af skolerne skal samtidig ske under hensyntagen til de enkelte skolers indretning og kapacitet. Her vil nogle skoler være mere egnede til madlavningshold og kreative aktiviteter, mens andre er mere egnede til fællesspisninger og foreningsmøder.

For at gøre det enkelt at få overblik over ledige lokaler anbefaler udvalget desuden, at der udvikles et centralt bookingsystem med en tilgængelig kontaktperson. Dette skal medvirke til, at foreninger og bevægelser oplever det som nemt og smidigt at låne lokaler, og skolerne samtidig oplever mindst muligt administrativt arbejde i relation til åbningen.

Udvalget anbefaler herudover, at det undersøges om øvrige af Odense Kommunes bygninger kan åbnes op for foreningsliv og lokaldemokrati.

#2 Bedre opbevaringsmuligheder for foreninger

Udover lokalebehov giver foreningerne også udtryk for, at de har behov for at opbevare materialer og udstyr over en længere periode. I dag er der ofte ikke mulighed for dette, og de er derfor nødt til at opbevare i privat regi. Dette er en hindring for deres virke og rekruttering af nye medlemmer – særligt for nye foreninger, der skal udvikle sig fra helt ny forening til mere etableret forening. Udvalget anbefaler derfor, at der oprettes aflåste opbevaringsmuligheder på udvalgte skoler, som har plads og mulighed for dette. Muligheden for opbevaring skal også være en del af det centrale bookingsystem.

#3 Styrkede muligheder for rådgivning

Odense Kommune tilbyder god og omfattende rådgivning til folkeoplysende og sociale foreninger. Der er imidlertid begrænsede muligheder og tilbud til øvrige foreningstyper og bevægelser, som efterspørger bedre mulighed for rådgivning og praktisk hjælp til eksempelvis synliggørelse af aktiviteter og print af materiale. Udvalget anbefaler derfor, at der etableres en central indgang, eller at der sker en udvidelse af en allerede eksisterende indgang, hvor nye foreningstyper og bevægelser kan søge rådgivning. Omdrejningspunktet for den centrale indgang skal være én eller flere konkrete kontaktpersoner, som har en synlig og central placering, så det er nemt for de nye foreningstyper at komme i dialog. På den måde kan Odense Kommune sikre, at der skabes det bedst mulige grundlag for, at nye foreninger kan etablere sig.

#4 Ny pulje til foreninger og bevægelser, der falder udenfor eksisterende puljer

Odense Kommune har en række puljer målrettet forskellige formål og foreningstyper. Imidlertid forudsætter mange af puljerne, at det er organiserede foreninger, herunder folkeoplysende og sociale foreninger, hvorfor nye foreningstyper og bevægelser kan have vanskeligt ved at skaffe finansiering. Udvalget anbefaler derfor, at der oprettes en ny pulje til ikke-partipolitiske foreninger, bevægelser og grupper, der på nuværende tidspunkt ikke har mulighed for at søge om kommunale midler. Puljen skal tilpasses de eksisterende muligheder og være målrettet mindre projekter, aktiviteter og arrangementer, som understøtter dagsordener, der er strategisk vigtige for Odense Byråd. Der skal uddeles beløb på for eksempel 5.000 kr., som muliggør et minimum af krav til formalia.

#5 Involveringsgaranti til foreninger og bevægelser i udviklingen af strategier og politikker

Odense Kommune står de kommende år overfor en lang række komplekse samfundsudfordringer – det gælder blandt andet inden for velfærd, klima og miljø. Foreninger og bevægelser besidder viden og inspiration, og de kan derfor bidrage til at skabe nye løsninger og løfte Odense Kommunes indsatser til nye niveauer. Dialog og inddragelse er i den forbindelse en væsentlig faktor for at drage nytte af dette potentiale og sikrer samtidig, at frivilligheden kan folde sig ud.

Udvalget anbefaler derfor, at Odense Kommune stiller en involveringsgaranti, der indebærer, at der i udviklingen af politik og strategier vil være en udvidet opmærksomhed på at få involveret relevante foreninger i processen. I den forbindelse skal der være en skærpet opmærksomhed på at få afdækket nye, relevante foreninger og bevægelser, således at der sikres bred involvering af den organiserede såvel som mere uorganiserede del af civilsamfundet inden for de områder, der har strategisk betydning for Odense Byråd. Involveringen skal ske så tidligt som muligt, således at den sigter mod både definition af problemer og løsninger og sikrer en nedefra-og-op tilgang, hvor relevante bidragsydere får mulighed for at påvirke fokusområder fra start. På den måde signalerer Odense Kommune tillid til foreningslivet og viser, at der ønskes en så bred involvering af civilsamfundet som muligt.